

การพัฒนาองค์ความรู้ของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด : ภายใต้โครงการ
การพัฒนาสุขภาพและการยกระดับคุณภาพชีวิตข้าราชการตำรวจ ตามแนวคิดองค์กรสุขภาวะ
The Knowledge Development of Investigators in the Use of Confidential Informant
for Drug Cases: Under the Project of Health Development and Quality of Life
Improvement for Police Officers by the Health Organization Concept (Happy Brain)

บันดล สุยะเพ็ญ

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Bundon Suyapiang

Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy

รับบทความ (Received): 1 พฤศจิกายน 2562, แก้ไขบทความ (Revised): 12 ธันวาคม 2562, ยอมรับการตีพิมพ์ (Accepted): 13 ธันวาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติดและเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติดนั้น มีการดำเนินการอยู่ 7 ขั้นตอน คือ (1) การประชุมวางแผน (2) การจัดเตรียมพยานหลักฐาน (3) การออกเดินทางออกจากที่ทำการ (4) การตรวจค้นจับกุม (5) การเขียนบันทึกตรวจค้นจับกุม (6) การนำตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยของกลางส่งพนักงาน (7) การเตรียมตัวเป็นพยานศาล ซึ่งทั้ง 7 ขั้นตอนนี้พนักงานสืบสวนต้องมีการพัฒนาตนเองและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการซักถามและการสอบปากคำ การสังเกตและจดจำ มีปฏิภาณไหวพริบและมีความรอบรู้ด้านกฎหมายเพื่อพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยพนักงานสืบสวนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานจริงดังนี้ (1) พนักงานสืบสวนส่วนใหญ่ไม่เคยนำสายลับไปเบิกความเป็นพยานศาลร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมเนื่องจากต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของสายลับ และ (2) มาตรการสืบสวนสอบสวนพิเศษ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ.2550 ได้แก่ การปฏิบัติการอำพรางและการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม ไม่ได้ถูกนำมาใช้จริงในการปราบปรามยาเสพติดในระดับสถานีตำรวจ จึงได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด ให้มีการจัด

ฝึกอบรมให้พนักงานสืบสวนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ โดยเชิญเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมมาเป็นผู้ให้ความรู้ เช่น ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ รวมถึงเจ้าพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้พนักงานสืบสวนมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและความรู้ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากขึ้น และผู้บังคับบัญชาระดับสูงจะต้องให้การสนับสนุนปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น กำลังพล งบประมาณ รวมถึงอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในคดียาเสพติดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาองค์ความรู้, พนักงานสืบสวน, สายลับ, ยาเสพติด

Abstract

The purposes of this research are to study the operational skills of the investigators in the use of confidential informant for drug investigation and to propose the guidelines on how to improve the operational skills of the investigators in drug cases.

The research demonstrated that the operational skills of the investigators in utilizing confidential informant for drug cases are processed in 7 steps: (1) Planning (2) Evidence Preparation (3) Departing for the approach (4) Seizing (5) Documenting of seizure (6) Delivering the accused person to inquiry officer (7) Preparation to be the court witness. All proposed 7 steps required the investigator to be self-developed and knowledge expansion in the area of interrogation, recognition, intelligence and law in order to improve the operation skill. Most of the investigators are accustomed to the methods of using confidential informant; however, there are obstacle and problem to perform the sting operation for drug seizure. (1) The investigators have never called any confidential informant to testify as a court witnesses along with the police officers who arrested offenders due to the confidential informant's safety. (2) The special investigation measures according to the Drug Procedure Act B.E. 2007, such as undercover operation and controlled delivery, are not being used for drug suppression at the police station level.

The guidelines for the development of operational skills for the investigators in the use of the sting operation to catch drug dealers are to focus on regular training for police officers who work on drug suppression. The training program should invite officials in the judicial processes such as judges, public prosecutors, and officers of the Office of the Narcotics Control Board as part of the instructors to provide police officers with higher

level of drug knowledge and legal facts. Moreover, high-level police superiors must support various operational factors such as personnel, budget, as well as necessary equipment to perform drug suppression operations in order to enhance the operation's efficiency.

Keywords: Knowledge Development, Investigators, Confidential Informant, Drug

บทนำ

ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศมาอย่างยาวนาน จากสถิติการจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศเปรียบเทียบ พ.ศ.2559-2561 พบว่า ยาบ้ายังคงมีการแพร่ระบาดมากที่สุด โดยจับกุมได้เพิ่มขึ้นทั้งจำนวนคดีและของกลางในแต่ละคดี และการตรวจยึดยาเสพติดได้ปริมาณมากนั้น มักเป็นพื้นที่ตามแนวชายแดนทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับพื้นที่ตอนในของประเทศจะถูกใช้เป็นแหล่งเก็บพักยาเสพติดในระหว่างรอการส่งจำหน่ายหรือใช้เป็นจุดผ่านของยาเสพติดระหว่างภาคเหนือไปยังภาคใต้เพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สาม ซึ่งประเทศไทยใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญา พ.ศ.2550 บัญญัติให้ปฏิบัติการอำพราง (Undercover Operation) ตามมาตรา 7 และการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) ตามมาตรา 8 เป็นมาตรการสืบสวนสอบสวนพิเศษสำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและบัญญัติให้การกระทำและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการใช้มาตรการดังกล่าวรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แต่การปราบปรามยาเสพติดของเจ้าพนักงานตำรวจระดับสถานีตำรวจนั้น จะใช้วิธีการให้สายลับเข้าล่อซื้อเป็นหลัก

การบริหารองค์กรที่เน้นการสร้างความสุขในการทำงานให้กับคนในองค์กรและทำให้คนกับระบบขององค์กรอยู่ด้วยกันได้อย่างสอดคล้องและเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในองค์กรตามแนวทางของการเป็นองค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) ซึ่งเป็นการสร้างความสุขภายในองค์กร โดยมีเครื่องมือที่นำไปสู่การสร้างความสุขในชีวิตการทำงานเรียกว่า Happy 8 นั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรนำมาใช้เพื่อให้การบริหารงานงานบุคคลมีประสิทธิภาพสูงสุดและเครื่องมือ 1 ใน 8 ประการที่จะนำไปสู่การสร้างความสุขในชีวิตการทำงานคือ Happy Brain หมายถึงการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองจนนำไปสู่การเป็นตำรวจมืออาชีพ พนักงานสืบสวนจะต้องมีความรู้หลากหลายทั้งเทคนิคการสืบสวนโดยใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสืบสวนโดยวิธีธรรมดาทั่วไป เช่น เทคนิคการซักถามและการสอบปากคำ การอำพรางและการใช้สายลับ เป็นต้น

ด้วยเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติดและเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด

ทบทวนวรรณกรรม

1. แนวความคิด “องค์กรแห่งความสุข” (Happy Workplace)

การบริหารงานองค์กรในปัจจุบันให้ความสนใจกับคนมากขึ้น เพราะคนจะเป็นผู้สร้างวัฒนธรรมแห่งการทำงานอย่างมีความสุข ซึ่งการสร้าง Happy Workplace จำเป็นต้องจัดการกับยุทธศาสตร์และต้องให้คนมีส่วนร่วมกับการองค์กรมากยิ่งขึ้นโดยมีแนวคิดในการสร้างความสุขที่เรียกว่า Happy 8 ดังนี้คือ

1) Happy Body (มีสุขภาพที่ดี) เพราะมีความเชื่อว่าถ้ามนุษย์มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงจะมีพลังแห่งจิตใจที่ดี เจ้าพนักงานตำรวจจึงต้องมีการฝึกฝนร่างกายอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอเพื่อสุขภาพกายและใจที่แข็งแรง เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน

2) Happy Heart (มีจิตใจที่ดี) มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกันและกัน เนื่องจากมีความเชื่อว่าความสุขที่แท้จริงคือการเป็นผู้ให้ความสุขของคนทำงานคือการมีจิตใจที่มีความสุข สภาพแวดล้อมคนรอบข้าง สภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวช่วยให้คนในองค์กรมีจิตใจที่ดีและมีความสุข

3) Happy Society (มีสภาพสังคมที่ดี) มีความรักสามัคคีเอื้อเฟื้อต่อชุมชนที่ตนทำงานและพักอาศัย เพราะเชื่อว่าการที่ผู้คนมีความเป็นอยู่ที่ดีในสังคมหรือชุมชนย่อมเป็นพื้นฐานที่ดี ที่ทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความรัก สามัคคีกันและพร้อมร่วมแรงร่วมใจพัฒนาชุมชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น

4) Happy Relax (รู้จักการผ่อนคลาย) รู้จักผ่อนคลายต่อสิ่งต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต เพราะเชื่อว่าการที่คนทำงาน หากไม่รู้จักสรรหาการผ่อนคลายให้กับตนเองจะทำให้ร่างกายและจิตใจเกิดความเครียด อันส่งผลกระทบต่อหน้าที่การทำงานในระยะยาวต่อไป

5) Happy Brain (รู้จักใฝ่หาความรู้) มีการศึกษาหาความรู้พัฒนาตนเองตลอดเวลา เพราะเชื่อว่าถ้าเราทุกคนแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาเพิ่มพูนความรู้และรู้จักพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ย่อมจะเป็นอีกหนึ่งแรงผลักดันที่ช่วยให้องค์กรพัฒนาขึ้นด้วยพลังของบุคลากรที่มีศักยภาพ

6) Happy Soul (รู้จักหาทางสงบ) มีความศรัทธาในศาสนาและมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะเชื่อว่าหลักธรรมคำสอนของศาสนา จะช่วยการดำเนินชีวิตของทุกคนให้ดำเนินไปในเส้นทางที่ดีได้

7) Happy Money (รู้จักแสวงหาช่องทางการปลดหนี้) ปลูกฝังนิสัยของการประหยัด รู้จักวิธีใช้เงินและใช้จ่ายแต่เท่าที่จำเป็น โดยยึดหลักคำสอนการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

8) Happy Family (มีครอบครัวที่ดี) มีครอบครัวที่อบอุ่นและมั่นคง ปลุกฝังนิสัยรักครอบครัวเพื่อนำไปเป็นหลักในการใช้ชีวิต ให้รู้จักความรัก ความเชื่อมั่น และความศรัทธาในความดีงาม จึงจะเป็นบ่อเกิดของความเป็นคนดีในสังคมต่อไป (Chanwit, 2013)

จากการร่วมศึกษาวิจัย โครงการการพัฒนาสุขภาพและการยกระดับคุณภาพชีวิตข้าราชการ ดำรงตามแนวคิดองค์กรสุขภาวะ พบว่า พนักงานสืบสวนประจำสถานีตำรวจนั้น จะมีปัญหาสุขภาพ เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคไขมันในเลือดสูง เป็นต้น และความไม่พร้อมในด้านงบประมาณและอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติด เนื่องจากกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 เป็นพื้นที่แพร่ระบาดของยาเสพติด ก่อนจะลักลอบเข้าพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 6 จากนั้นจะลักลอบจำหน่ายในภาคกลางและกรุงเทพฯ ต่อไป

2. สถานการณ์และแนวโน้มของยาเสพติดในประเทศไทย

สังคมไทยเผชิญกับสถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ มาหลายยุคหลายสมัยเมื่อยาเสพติดชนิดหนึ่งเสื่อมความนิยมไปมักจะมียาเสพติดชนิดใหม่เข้ามาทดแทน ตั้งแต่ยุคของฝิ่น เปลี่ยนเป็นเฮโรอีนและเปลี่ยนเป็นยาบ้าและกำลังจะเปลี่ยนเป็นยาเสพติดชนิดที่เรียกว่า “ไอซ์” ซึ่งประเทศไทยได้กลายเป็นเป้าหมายของขบวนการค้ายาเสพติด โดยใช้เป็นจุดหมายในการจำหน่ายหรือลำเลียงยาเสพติดเพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สาม สำหรับแนวโน้มของปัญหายาเสพติดในประเทศไทย พบว่ายาบ้ายังคงเป็นยาเสพติดที่แพร่ระบาดอยู่ทั่วประเทศ โดยของกลางที่ตรวจยึดได้นั้นมักจะมียาไอซ์รวมอยู่ด้วย ซึ่งเป็นกลยุทธ์ของขบวนการค้ายาเสพติดที่จะขยายฐานลูกค้าไอซ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาที่ท้าทายการดำเนินการของกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างยิ่งและเป็นปัญหาระดับชาติที่ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือร่วมใจ สมัครงานสามัคคีเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง และปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่งที่นานาประเทศกำลังประสบอยู่ในขณะนี้ บางประเทศอาจใช้ยาเสพติดเป็นแรงเสริมฐานกำลังให้กับตัวเอง แต่ในอีกหลาย ๆ ประเทศต้องประสบกับปัญหาและผลกระทบจากยาเสพติดมาอย่างยาวนานและยังไม่อาจแก้ไขปัญหามาจนถึงปัจจุบันประเทศไทยได้กลายเป็นเป้าหมายของขบวนการค้ายาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นยาเสพติดชนิดเฮโรอีนหรือสารเสพติดในกลุ่มแอมเฟตามีน (Amphetamine Type Stimulant) เช่น ยาบ้า หรือยาไอซ์ อย่างนี้ เป็นต้น ต่างมุ่งที่จะใช้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายหรือใช้เป็นเส้นทางในการลำเลียงยาเสพติดเพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สาม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่รัฐบาลจะต้องริบแสวงหาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บรรลุผลอย่างรวดเร็วและอย่างยั่งยืนสืบไป

สำหรับแนวโน้มของปัญหายาเสพติดในประเทศไทยปัจจุบัน จากสถิติการจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศ เปรียบเทียบ พ.ศ.2559-2561 พบว่า ยาเสพติดชนิดเมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) หรือที่เรียกว่า “ยาบ้า” นั้น ยังคงเป็นยาเสพติดชนิดที่มีการแพร่ระบาดอยู่ทั่ว

ประเทศ และเป็นที่น่าสังเกตว่า ของกลางที่เจ้าพนักงานของรัฐตรวจค้นและยึดเป็นของกลางในคดีนั้น มักจะมียาเสพติดชนิดไอซ์ รวมอยู่ด้วย ซึ่งเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดของขบวนการค้ายาเสพติดที่พยายาม ขยายฐานลูกค้ายาเสพติดชนิดไอซ์ ให้กว้างขวางและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชน เพื่อให้กลุ่มบุคคลเป้าหมายเหล่านี้สามารถเข้าถึงไอซ์ได้ง่ายยิ่งขึ้น และเป็นการเตรียมทางเลือกใหม่ให้กับ กลุ่มผู้เสพยาเสพติดเมื่อยาบ้าถึงจุดอิ่มตัวนั่นเอง ขบวนการค้ายาเสพติด (Drug Trafficking) นอกจาก จะมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทางการตลาดแล้ว ในส่วนของเทคนิคและวิธีการผลิตรวมทั้งวิธีการเก็บรักษา ยาบ้านั้นก็ได้ปรับเปลี่ยนเช่นเดียวกัน กล่าวคือ แทนที่จะใช้การลำเลียงยาบ้ามาจากชายแดน ทางภาคเหนือของประเทศโดยตรง ก็จะมีหันมาผลิตยาบ้าในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานครและเขต ปริมาณมากยิ่งขึ้น (Office of the Narcotics Control Board, 2019)

3. แนวทางการปฏิบัติและสภาพปัญหาของวิธีการใช้สายลับล่อซื้อยาเสพติด

วิธีการใช้สายลับล่อซื้อยาเสพติดเป็นวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานตำรวจระดับสถานีตำรวจ ในการปราบปรามผู้จำหน่ายยาเสพติดรายย่อย จากนั้นจึงจะขยายผลการจับกุมไปสู่ผู้จำหน่ายในระดับที่ เหนือขึ้นไป และมีปัญหาของวิธีการใช้สายลับล่อซื้อ เช่น ความน่าเชื่อถือในชั้นการพิจารณาของศาลหรือ สายลับได้กลายเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาเสียเอง เป็นต้น โดยมีวิธีการใช้สายลับล่อซื้อผู้จำหน่าย ยาเสพติดรายย่อย ซึ่งพนักงานสืบสวนจะต้องดำเนินการอยู่ 7 ขั้นตอน ดังนี้คือ

3.1 การประชุมวางแผน เมื่อพนักงานสืบสวนได้รับแจ้งจากสายลับว่ามีผู้ลักลอบจำหน่าย ยาเสพติดซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ พนักงานสืบสวนที่เป็นหัวหน้าชุดจะต้องทำการตรวจสอบ ความแท้จริงของข่าว พร้อมทำรายงานการสืบสวนเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาสั่งการ และเมื่อได้ ข้อมูลเหตุชัดเจนแล้วจึงส่งคำร้องเสนอต่อศาลเพื่อขอให้ออกหมายค้นบ้านที่เกิดเหตุ และเมื่อได้หมายค้น ของศาลแล้ว จะต้องประชุมวางแผนร่วมกับสายลับ ตัวอย่างเช่น ต้องกำชับให้สายลับจดจำตำหนิรูปพรรณ ของผู้จำหน่าย จุดที่ซุกซ่อนยาเสพติด จุดที่ซุกซ่อนเงิน ยานพาหนะของสายลับ ยานพาหนะของทีม ปฏิบัติการ จุดแอบซุ่มดูการล่อซื้อ จุดสำหรับรอรับยาเสพติดจากสายลับ หน้าที่ในการตรวจค้น และควบคุมตัวผู้ต้องหา อย่างนี้เป็นต้น โดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานสืบสวนแต่ละคน อย่างชัดเจน โดยจะต้องรับฟังความคิดเห็นของทีมปฏิบัติการด้วย ในลักษณะของการทำงานเป็นทีม

3.2 การจัดเตรียมพยานหลักฐาน ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่ง เพราะเป็น การจัดเตรียมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อใช้ยืนยันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเป้าหมายและ ถือเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญที่จะต้องปรากฏอยู่ในสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเจ้าของคดี เพื่อใช้ประกอบความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาต่อพนักงานอัยการ สำหรับขั้นตอนนี้มีรายละเอียด ซึ่งพนักงานสืบสวนหัวหน้าชุดจะต้องดำเนินการด้วยตนเองและให้พนักงานสืบสวนดำเนินการแทนได้ โดยอยู่ภายใต้คำแนะนำและการควบคุมของพนักงานสืบสวนหัวหน้าชุด

3.3 การออกเดินทางออกจากที่ทำการ หลังจากที่มีการประชุมวางแผนการปฏิบัติและจัดเตรียมยานเอกสารเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องรีบออกเดินทางเพื่อไปยังพื้นที่ที่จะปฏิบัติการ โดยยานพาหนะที่ใช้นั้นจะต้องไม่มีสัญลักษณ์ใด ๆ ที่บ่งบอกถึงความเป็นตำรวจและต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ เช่น แฟ้มสำหรับเก็บหมายศาล สำเนาภาพถ่ายธนบัตรและบันทึกการตรวจค้นจับกุม ไฟฉาย กรรไกรตัดเหล็ก เสื้อเกราะกันกระสุน เป็นต้น

3.4 การตรวจค้นจับกุม เมื่อสายลับล่อซื้อยาเสพติดจากผู้จำหน่ายได้และนำมามอบให้กับพนักงานสืบสวนหัวหน้าชุดแล้ว จะต้องรีบตรวจสอบยาเสพติดว่าเป็นยาเสพติดจริงหรือไม่และบรรจุหรือห่อหุ้มด้วยวัสดุชนิดใด ในการตรวจค้นพนักงานสืบสวนจะได้สนใจเป็นพิเศษกับวัสดุที่มีลักษณะดังกล่าว จากนั้น ให้รีบสอบถามตำหนิรูปพรรณ ลักษณะพิเศษและการแต่งกายของผู้จำหน่าย จุดที่ซุกซ่อนเงินและยาเสพติด จำนวนคนที่อยู่ภายในบ้าน ลักษณะของประตูทางเข้ารวมทั้งข้อสังเกตอื่น ๆ ที่ได้จากสายลับ เพื่อประเมินสถานการณ์ตามหลัก “รู้เขา รู้เรา” แล้วรีบเดินทางไปยังบ้านเป้าหมายทันที

3.5 การเขียนบันทึกตรวจค้นจับกุม ถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากซึ่งพนักงานสืบสวนจะต้องใช้ทักษะทางด้านความคิดอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การประชุมวางแผนในการล่อซื้อการจัดเตรียมยานหลักฐานต่าง ๆ การออกเดินทาง จนมาสิ้นสุดที่การตรวจค้นจับกุม โดยจะต้องบรรยายการดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1-4 ออกมาเป็นตัวอักษรให้พนักงานอัยการและผู้พิพากษา มองเห็นภาพได้อย่างชัดเจน การเขียนบันทึกจับกุมจะต้องบรรยายตามลำดับขั้นตอนและมีเหตุผลรองรับด้วยเสมอกรณีการเขียนบันทึกตรวจค้นจับกุมหลังหมายค้นนั้น ควรให้บุคคลที่อยู่ภายในบ้านที่ทำการตรวจค้นซึ่งอาจเป็นสามี ภรรยา บุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว บิดาหรือมารดาของผู้ต้องหา ลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกตรวจค้นจับกุมฉบับดังกล่าวด้วยในฐานะ “พยานในการตรวจค้น” เมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสืบสวนมีความน่าเชื่อถือโดยปราศจากข้อสงสัยว่าได้ปฏิบัติการตรวจค้นจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย

3.6 การนำตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยของกลางส่งพนักงานสอบสวน ในขณะที่อ่านบันทึกจับกุมให้ผู้ต้องหาฟังและผู้ต้องหาลงลายมือชื่อในบันทึกจับกุมนั้น ควรถ่ายภาพขณะที่ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อและขณะส่งมอบสำเนาบันทึกจับกุมไว้ด้วย ควรถอดเครื่องพันธนาการออกและองค์ประกอบของภาพจะต้องเป็นไปอย่างธรรมชาติ โดยให้ภาพดังกล่าวบอกรายละเอียดเองว่าการรับสารภาพเป็นไปโดยสมัครใจ ไม่ได้มีการทำร้ายร่างกายหรือบังคับขู่脅แต่อย่างใด แม้ภาพในลักษณะดังกล่าวจะไม่มีผลต่อการพิจารณาคดีของศาล แต่ภาพเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง กรณีทนายจำเลยถามค้านว่าการที่จำเลยให้การรับสารภาพเพราะถูกพนักงานสืบสวนทำร้ายร่างกายหรือบังคับขู่脅 ดังนั้น การที่พนักงานสืบสวนผู้เป็นพยานศาลจะขออนุญาตศาลและพนักงานอัยการโจทก์เพื่อแสดงรูปถ่ายดังกล่าวเพียงแค่ 2-3 ใบนั้น จะมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากกว่าการพูดเพียงปากเปล่าแต่ไม่มีหลักฐานใด ๆ แสดงให้ศาลเห็น

3.7 การเตรียมตัวเป็นพยานศาล การจับกุมคดีจำหน่ายยาเสพติดนั้น ขอให้พนักงานสืบสวนผู้จับกุมตั้งสมมติฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาทุกรายมีนายทุนสนับสนุนอยู่เบื้องหลังและพร้อมที่จะปฏิเสธข้อกล่าวหาและต่อสู้คดีในชั้นศาลทุกคดี การที่ตั้งสมมติฐานไว้เช่นนี้ จะทำให้ไม่เกิดความประมาทในการปฏิบัติหน้าที่และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคดีจำหน่ายยาเสพติดจะต้องเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกต่อการเรียกใช้ในคราวจำเป็น สำหรับบันทึกคำให้การของพนักงานสอบสวนนั้น จะต้องมีการละเอียดตรงตามบันทึกจับกุมทุกประการ หากตรวจสอบครบถ้วนแล้วจึงจะลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน (Udomphon, 2019)

ขั้นตอนในการใช้สายลับล่อซื้อผู้จำหน่ายยาเสพติดรายย่อยทั้งหมดที่กล่าวมานั้น เป็นขั้นตอนการปฏิบัติโดยทั่วไป ที่พนักงานสืบสวนใช้ในการปฏิบัติงานจริงในปัจจุบัน ซึ่งยังมีการดำเนินการโดยดเว้นบางขั้นตอน รวมถึงมีข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานจริงอยู่ ดังนั้นการพัฒนาคำถามและความทักษะในการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติดจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก จากช่องทางในการลำเลียงยาเสพติด ปริมาณคดียาเสพติดของแต่ละภาค ซึ่งตำรวจภูธรภาค 5 และ 6 เป็นพื้นที่ที่ใช้ในการลำเลียงยาเสพติดเข้าประเทศ รวมถึงมีปริมาณคดีและผลการจับกุมคดียาเสพติด โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มเจ้าพนักงานตำรวจชั้นสัญญาบัตร โดยพิจารณาจากข้าราชการตำรวจระดับสารวัตรสืบสวน ผู้กำกับการสถานีตำรวจ และรองผู้บังคับการหรือผู้บังคับการตำรวจภูธรในสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 และ 6 จำนวน 6 นาย

1.2 กลุ่มสายลับ โดยพิจารณาจากสายลับที่เคยล่อซื้อยาเสพติดให้กับเจ้าพนักงานตำรวจในพื้นที่กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 จำนวน 2 คน และภาค 6 จำนวน 2 คน รวมจำนวน 4 คน

2. การประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 4 ครั้ง มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อประชุมกลุ่มย่อยเช่นเดียวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยต้องเป็นข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดียาเสพติดมาไม่น้อยกว่า 5 ปี และพิจารณาจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยตามความเหมาะสมของอัตรากำลังพลในแต่ละภาคแตกต่างกัน ดังนี้

2.1 เจ้าพนักงานตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 จำนวน 13 คน ประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 2 ครั้ง

2.2 เจ้าพนักงานตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 6 จำนวน 9 คน ประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 2 ครั้ง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ ศึกษาหลักการ รูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อยจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด จำนวน 5 ข้อ และส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของแต่ละกลุ่ม จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสืบสวนและด้านการศึกษา จำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษารวมถึงความชัดเจนของคำถามเมื่อได้ปรับแก้แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้ง แล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อยด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดซึ่งเป็นชุดเดียวกัน โดยก่อนการดำเนินการได้แนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์อย่างละเอียด จากนั้นนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อย ณ สถานที่ทำงานหรือสถานที่อื่นใดที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความสะดวก ขณะดำเนินการนั้นได้ขออนุญาตเพื่อจดบันทึกและถ่ายภาพ รวมถึงการบันทึกเสียง เมื่อเสร็จสิ้นจึงนำข้อมูลที่ได้นำมาเรียบเรียง นำเสนอและวิเคราะห์ผลการวิจัย

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพจากเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามหัวข้อต่าง ๆ แล้วนำเสนอผลการวิจัยและสรุปอภิปรายผลรวมถึงข้อเสนอแนะการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

1) ทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย ได้รับผลการวิจัยในประเด็นการศึกษาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด ดังนี้คือ

1.1) การใช้สายลับในการล่อซื้อยาเสพติดของพนักงานสืบสวน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการประชุมกลุ่มกลุ่มย่อย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า

- กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อมูลตรงกันว่า ในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดนั้น เคยใช้วิธีการให้สายลับล่อซื้อยาเสพติดจากผู้จำหน่ายยาเสพติด ซึ่งต้องมีทักษะด้านการซักถามและการสอบปากคำและการสังเกตและจดจำตำหนิรูปพรรณของผู้จำหน่ายยาเสพติด

- กลุ่มพนักงานสืบสวนให้ข้อมูลตรงกันว่า ในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดนั้นเคยใช้วิธีการให้สายลับล่อซื้อยาเสพติดจากผู้จำหน่ายยาเสพติด ซึ่งจะต้องมีทักษะด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องและมีเชาวน์ไหว ไหวพริบดี โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้จำหน่ายรายย่อย

1.2) การนำสายลับไปเบิกความเป็นพยานศาลร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุม

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการประชุมกลุ่มกลุ่มย่อย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า

- กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อมูลตรงกันว่า สำหรับวิธีการให้สายลับล่อซื้อยาเสพติดนั้น ไม่เคยนำสายลับไปเบิกความที่ศาล เนื่องจากเพื่อความปลอดภัยในชีวิตร่างกายของสายลับ

- กลุ่มพนักงานสืบสวนให้ข้อมูลตรงกันว่า สำหรับวิธีการให้สายลับล่อซื้อยาเสพติดนั้น ไม่เคยนำสายลับไปเบิกความที่ศาล เนื่องจากเป็นวิธีปฏิบัติงานด้านปราบปรามยาเสพติดของตำรวจ

1.3) การปฏิบัติการอำพรางและการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม

ตามมาตรการสืบสวนสอบสวนพิเศษ ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณายาเสพติด พ.ศ.2550

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการประชุมกลุ่มย่อย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า

- กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อมูลตรงกันว่า มาตรการสืบสวนสอบสวนพิเศษทั้งสองมาตรการดังกล่าวนี้ ไม่เคยนำมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติด

- กลุ่มพนักงานสืบสวนให้ข้อมูลตรงกันว่า มาตรการสืบสวนสอบสวนพิเศษทั้งสองมาตรการดังกล่าวนี้ ไม่เคยถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดในระดับสถานีตำรวจ

1.4) ความสำคัญในวิธีการให้สายลับล่อซื้อในการปฏิบัติงานด้านการปราบปราม

ยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการประชุมกลุ่มกลุ่มย่อย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า

- กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อมูลตรงกันว่า วิธีการให้สายลับล่อซื้อยาเสพติดนั้น มีความสำคัญกับการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดมากที่สุด

- กลุ่มพนักงานสืบสวนให้ข้อมูลตรงกันว่า วิธีการให้สายลับล่อซื้อยาเสพติดนั้นมีความสำคัญกับการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติด ในระดับสถานีตำรวจมากที่สุดและมากกว่าวิธีการอำพรางและวิธีการสะกดรอยติดตาม

1.5) ปัญหาหรืออุปสรรคในวิธีการให้สายลับล่อซื้อยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการประชุมกลุ่มกลุ่มย่อยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า

- กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อมูลตรงกันว่า ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรค โดยตรงจากขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติในวิธีการให้สายลับล่อซื้อยาเสพติด แต่มีปัญหาเรื่องความน่าเชื่อถือของสายลับ

- กลุ่มพนักงานสืบสวนให้ข้อมูลตรงกันว่าไม่มีปัญหาหรืออุปสรรค โดยตรงจากขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติในวิธีการให้สายลับล่อซื้อยาเสพติด เนื่องจากมีประสบการณ์ในการปฏิบัติ แต่จะมีปัญหาในการพิจารณาของศาลเรื่องความน่าเชื่อถือของสายลับ

2) แนวทางในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด

สำหรับแนวทางการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด ทั้งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มพนักงานสืบสวนให้ข้อมูลตรงกันว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 เพื่อให้รองรับวิธีการให้สายลับล่อซื้อยาเสพติด เป็นมาตรการสืบสวนสอบสวนพิเศษอีกมาตรการหนึ่ง โดยบัญญัติให้การกระทำและพยานหลักฐานที่ได้จากการกระทำของเจ้าพนักงานด้วยวิธีการใช้สายลับล่อซื้อยาเสพติดให้ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติของสายลับได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายและเป็นการรองรับโดยผลของกฎหมายว่า เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจที่จะให้สายลับแสวงหาพยานหลักฐานเกี่ยวกับยาเสพติดได้โดยชอบและผู้บังคับบัญชาจะต้องให้การสนับสนุนให้ชุดปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดให้ทำการศึกษาอบรมร่วมกับเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ และเจ้าพนักงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดอย่างเพียงพอ

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ว่า ทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติด มีดังนี้คือ (1) พนักงานสืบสวนทุกคนเคยใช้วิธีการให้สายลับล่อซื้อยาเสพติดในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติด โดยต้องมีทักษะด้านการซักถามและการสอบปากคำ การสังเกตและจดจำ มีปฏิภาณไหวพริบและความรอบรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Warin (2011) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการค้นหาความจริงในคดียาเสพติด ศึกษากรณีการรับฟังพยานบุคคลที่เป็นสายลับ (2) พนักงานสืบสวน

ไม่เคยนำสายลับไปเบิกความเป็นพยานศาลร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมเนื่องจากค่านึงถึงความปลอดภัยของสายลับและเห็นว่าการใช้สายลับล่อซื้อยาเสพติดเป็นวิธีการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเป็นข้อค้นพบเพิ่มเติมจากการศึกษาของ (Warin, 2011) (3) มาตรการสืบสวนสอบสวนพิเศษ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ.2550 ได้แก่ การปฏิบัติการอำพรางและการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมนั้น ไม่ได้ถูกนำมาใช้การปราบปรามยาเสพติดในระดับสถานีตำรวจเนื่องจาก ส่วนใหญ่จะเป็นการล่อซื้อจากผู้จำหน่ายรายย่อย ซึ่งเป็นข้อค้นพบเพิ่มเติมจากการศึกษาของ Vimollohakar (2010) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานในคดียาเสพติดโดยใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ (4) วิธีการใช้สายลับล่อซื้อยาเสพติดมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของพนักงานสืบสวนมากที่สุด มากกว่าวิธีการอำพรางและวิธีสะกดรอยติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Somkling (2017) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการล่อซื้อยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (5) พนักงานสืบสวนไม่มีปัญหาในวิธีการใช้สายลับล่อซื้อยาเสพติดโดยตรง เนื่องจากมีประสบการณ์ในวิธีการล่อซื้อยาเสพติดแต่จะมีปัญหาในข้อกฎหมายเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของสายลับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Warin (2011) โดยแนวทางในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในการใช้สายลับสำหรับคดียาเสพติดนั้น ควรเน้นการจัดฝึกอบรมให้เจ้าพนักงานตำรวจที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ โดยเชิญเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมมาเป็นผู้ให้ความรู้ เช่น ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ รวมถึงเจ้าพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีองค์ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและองค์ความรู้ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากขึ้น และผู้บังคับบัญชาระดับสูงจะต้องให้การสนับสนุนปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น กำลังพล งบประมาณ รวมถึงอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนในคดียาเสพติดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ. 2550 ให้วิธีการใช้สายลับล่อซื้อยาเสพติดเป็นเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษอีกมาตรการหนึ่ง เนื่องจากวิธีการดังกล่าว ไม่มีกฎหมายรองรับและไม่มีกฎหมายให้อำนาจสายลับในการแสวงหาพยานหลักฐานจากผู้กระทำความผิดยาเสพติด นอกจากนี้แนวคำพิพากษาเกี่ยวกับวิธีการใช้สายลับล่อซื้อยังแบ่งเป็น 2 แนวทาง คือ เห็นว่าการที่เจ้าพนักงานตำรวจใช้สายลับล่อซื้อยาเสพติดนั้น เป็นการกระทำเท่าที่จำเป็นและสมควรในการแสวงหาพยานหลักฐาน และเห็นว่าเมื่อพนักงานอัยการโจทก์ไม่มีสายลับมาเบิกความเป็นพยานต่อศาล ศาลย่อมจะลงโทษจำเลยไม่ได้เพราะคำเบิกความของเจ้าพนักงานตำรวจเป็นเพียงพยานบอกเล่าที่มีน้ำหนักน้อย ดังนั้น หากบัญญัติให้วิธีการใช้สายลับล่อซื้อเป็นมาตรการสืบสวนสอบสวน

พิเศษอีกมาตรการหนึ่ง โดยบัญญัติให้การกระทำและพยานหลักฐานที่ได้จากการกระทำของเจ้าพนักงาน ด้วยวิธีการใช้สายลับล่อซื้อให้ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ปัญหาเกี่ยวกับคำพิพากษาในลักษณะ ดังกล่าวจะหมดไป

1.2 ควรบัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไว้อย่างชัดเจนว่าให้สายลับ ที่มีรายชื่อและผ่านการพิจารณาคัดเลือกมาจากหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่งที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้น มีสถานะเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ส่วนขั้นตอน การขออนุญาตและรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้สายลับ การพิจารณาคัดเลือกสายลับและค่าตอบแทนข้อมูล ข่าวสารหรือการล่อซื้อยาเสพติดนั้น ควรกำหนดไว้ในกฎกระทรวง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรเน้นการจัดฝึกอบรมให้เจ้าพนักงานตำรวจที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปราบปราม ยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ โดยเชิญเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมเช่น ผู้พิพากษา และพนักงาน อัยการ รวมถึงเจ้าพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีองค์ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและองค์ความรู้ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มากขึ้น

2.2 ผู้บังคับบัญชาระดับสูงจะต้องมีความจริงจังและจริงใจในการปราบปรามยาเสพติด โดยสนับสนุนปัจจัยในการปฏิบัติงาน คือ ด้านกำลังพล ด้านงบประมาณ รวมถึงอุปกรณ์ที่จำเป็นต้อง ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดให้ครบถ้วนมากกว่านี้

เอกสารอ้างอิง

- Angsananon, E. (2007). **Criminal Process**. Bangkok: Ramkhamhaeng University Printing. (In Thai).
- Chanwit, W. (2013). **Happy Work Place**. Bangkok: Songkhacreation Company Limited. (In Thai).
- Chayapan, P. (1994). **Criminal Investigation**. Bangkok: Wan Mai Printing. (In Thai).
- Chonthawornpong, P. (2017). **The Admissibility of Unlawfully Obtained Evidence under Thai Criminal Procedural Code**. Master of Law Thesis Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai).
- Kemewani, R. (2019). **Knowledge of Criminal Investigation**. Nakhonpathom: Petkasem Printing. (In Thai).
- Intaravicha, S. (2005). **The Finding of Evidence from Suspect's Body: Study of Physical Examination and Body Search in Criminal Procedure**. Master of Law Thesis Dhurakit Pundit University, Bangkok. (In Thai).
- Office of the Narcotics Control Board. (2019). **Annual Report 2019**. Bangkok: Bangkok Block Limited Part.

- Pakdeenarunat, S. (2013). **4 Dimensions**. Nontaburi: Green Apple Graphic Printing. (In Thai).
- Suyapiang, B. (2012). **Criminal Investigation**. Nakhonpathom: Petkasem Printing. (In Thai).
- Somkling, C. (2017). **Sting Operation of Narcotic Law Enforcement Officers: A Study of Law Enforcement Officer Performances**. Master of Law Thesis Dhurakit Pundit University, Bangkok. (In Thai).
- Suksuchom, T. (2015). **Legal Enforcement of the official under the Law on the Use Special Investigation Techniques in Drug Cases**. Master of Law Thesis Patumthani University, Patumthani. (In Thai).
- Techakriangkrai, S. (2013). **The Protector**. Khonkhaen: Pen Printing. (In Thai).
- Thanakoses, S. (2010). **Crimes Fighter**. Bangkok: Bangkok Printing (1984). (In Thai).
- Udomphon, P. (2019). **Drug Temptation and Drug Cases Expantion**. Nakhonpathom: Petkasem Printing. (In Thai).
- Vimollohakar, M. (2010). **Seeking Evidences in Drugs Cases by Using Special Investigation Methods**. Master of Law Thesis Thammasat University, Bangkok. (In Thai).
- Warin, P. (2011). **Factual Discovery in Narcotics Cases: A Case Study on the Admissibility of Confidential Informants as Witness**. Master of Law Thesis Thammasat University, Bangkok. (In Thai).

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ สกุล

หน่วยงาน/สังกัด

ที่อยู่ของหน่วยงาน/สังกัด

E-mail:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก บัณฑล สุธะเพ็ญ

คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

เลขที่ 90 หมู่ 7 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

bundols@hotmail.com